

ANTONIUS TRIB. PLEB. PROPÆT.
CICERONI IMP. S.

NISI te valde amarem, & multo quidem plus, quam tu putas, non extimuissem rumorem, qui de te prolatus est, cum præsertim falsum esse existimarem, sed quia te nimio plus diligo, non possum dissimulare, mihi famam quoque, quamvis falsa, magni esse. Te iturum trans mare credere non possum, cum tanti facias Dolabellam, & Tulliam tuam, feminam lectissimam, tantique ab omnibus nobis fias; quibus mehercule dignitas, amplitudoque tua pene carior est, quam tibi ipsi. Sed tamen non sum arbitratus esse amici, non commoveri etiam improborum fermone: atque eo feci studiosius, quod judicabam duriores partes mihi impositas esse ab offensione nostra, quæ magis a *Ἐχθροῦ πῶτα* mea, quam ab ² injuria tua, nata est. Sic enim volo te tibi persuadere, mihi neminem esse cariorem te, excepto Cæsare meo: meque illud una judicare, Cæsarem maxime in suis M. Ciceronem reponere. Quare, mi Cicero, te rogo, ut tibi omnia integra serves: ³ ejus fidem improbes, qui tibi, ut beneficium daret, prius injuriam fecit: contra eum ne profugas, qui te, etsi non amabit, (quod accidere non potest) tamen saluum amplissimumque esse cupiet. Dedita opera ad te Calpurnium, familiarissimum meum, misi; ut mihi magnæ curæ tuam vitam ac dignitatem esse scires.

Eodem die a Cæsare Philotimus literas attulit, hoc exemplo.

¹ *Zōλον/ε*] Dolor ex eo, cum quis contrarium peteres, quem ego petebam. sequitur id, quod ipsi cupiebamus. ³ *Ejus fidem improbes*] Pompejo ne te ² *Injuria*] Quæ nulla fuit, quod Augurcias, qui temporibus Clodianis, &c.

CÆSAR IMP. CICERONI IMP. S.

ETSI te nihil temere, nihil imprudenter facturum judicaram; tamen permotus hominum fama, scribendum a te
exi-

existimavi, & pro nostra benevolentia petendum, ne quo progredereris proclinata jam re, qua integra etiam progrediendum tibi non existimasses. Namque & amicitia graviolem injuriam feceris; & tibi minus commode consulueris, si non fortuna obsecutus videbere: (omnia enim secundissima nobis, adversissima illis accidisse videntur) nec causam secutus: (eadem enim tum fuit, cum ab eorum consiliis abesse judicasti) sed meum aliquod factum condemnasse: quo mihi gravius abs te nil accidere potest. Quod ne facias, pro jure nostræ amicitia a te peto. Postremo, quid viro bono & quieto, & bono civi magis convenit, quam abesse a civilibus controversiis? quod nonnulli cum probarent, periculi causa sequi non potuerunt. Tu, explorato & vitæ meæ testimonio, & amicitia judicio, neque tutius, neque honestius reperies quidquam, quam ab omni contentione abesse. XVI. Kal. Maj. ex itinere.

¹ *Periculi*] A Pompejo tuis, qui restantibus tuis id, ut tu, facere poterant: sed cum sent, denunciati. Vel in aliis bellis civiliter alterum ex duobus iratum haberent, coactibus multi fecissent id, ad quod te horret, sunt bellis interesse. *Cov.*

CICERO ATTICO SAL.

IX. **A**DVENTUS ¹ Philotimi (at cujus hominis, quam insulsi, & quam sæpe pro Pompejo mentientis?) ² exanimavit omnes, qui mecum erant. Nam ipse obdurui. Dubitabat nostrum nemo, quin Cæsar itinera repressisset; volare dicitur: Petrejus cum Afranio ³ conjunxisset se: nihil affert ejusmodi. Quid quaeris? etiam illud erat persuasum; Pompejum cum magnis copiis iter in Germaniam per Illyricum fecisse: id enim ⁴ *ἀπὸ Σερτικῶν* nuntiabatur. Melitam igitur opinor capeffamus, dum quid in Hispania: quod quidem propemodum videor ex Cæsaris literis ipsius voluntate facere posse; qui negat neque honestius, neque tutius mihi quicquam
Tom. VIII. G g g esse,

¹ *Philotimi*] De quo lib. II. ep. 4. ² *Exanimavit*] Quia, cum pro certo haberemus, Cæsarem in Hispaniam proficiscentem itinera tardius facere copisse, Petrejum cum Afranio copias conjunxisse, ipse nihil attulit ejusmodi. Quod eo credendum magis est, quia scimus eum solere sæpe pro Pompejo mentiri. *Mans.* ³ *Conjunctus*] Hoc ad illud refertur; *Dubitavit nemo, quia.* Idem. ⁴ *ἀπὸ Σερτικῶν*] Certo auctore.

esse, quam ab omni contentione abesse. Dices, ubi ergo tuus ille animus, quem proximis literis? Adest, & idem est: sed utinam meo solum capite decernerem. Lacrymæ meorum me interdum molliunt, precantium ut de Hispaniis expectemus. M. Cælij quidem⁵ epistolam, scriptam miserabiliter, cum hoc idem obsecraret, ut expectarem, ne fortunas meas, ne unicam filiam, ne meos omnes tam temere præderem, non sine magno fletu legerunt pueri nostri: etsi meus quidem est fortior, eoque ipso vehementius commovet: nec quidquam nisi⁶ de dignatione laborat. Melitam igitur; deinde quo videbitur. Tu tamen etiam nunc mihi aliquid literarum, & maxime si quid ab Afranio. Ego, si cum Antonio locutus ero, scribam ad te, quid actum sit. Ero tamen in credendo, ut mones, cautus. Nam occulandi ratio cum difficilis, tum etiam periculosa est. Servium expecto ad Nonas: & adigit ita⁷ Postumia; & Servii filius. Quartanam leviolem esse gaudeo. Misi ad te Cælij etiam literarum exemplum.

⁵ Epistolam] Que proxime sequitur.
⁶ De dignatione] De dignitate, de honestate. Bessarionis tamen liber, De dignitate, habet aperte, & potest sane suspecta vox esse Dignatio, cum alibi nusquam, quod meminimus, in Cicerone reperitur. Etsi, quod

ad sententiam attinet, Dignatio magis placet, quam Dignitas, quæ non convenit, in puerum. Manutius.

⁷ Postumia] Uxor Servii Sulpicii. Vide Fam. IV. 2. & hoc ipso libro, epist. 13.

CÆLIUS CICERONI S.

EXANIMATUS sum tuis literis; quibus te nihil nisi triste cogitare ostendisti: neque id quid esset, perscripsisti. Neque non tamen, quale esset quod cogitares, aperuisti. Has ad te illico literas scripsi. Per fortunas tuas, Cicero, per liberos oro, obsecro, ne quid gravius de salute & incolumitate tua consulas. Nam deos, hominesque, amicitiamque nostram testificor, me tibi prædixisse, neque temere monuisse: sed, postquam Cæsarem convenerim, sententiamque ejus, qualis futura esset parta victoria, cognoverim, te certiolem fecisse.

Si

¹ Exanimatus] Que in Cælij epistola videbatur interpretis opem desiderare, habes. Fam. VIII. 16.

Si existimas eandem rationem fore Cæsari in dimittendis adversariis, & conditionibus ferendis, erras. Nihil nisi atrox & sævum cogitat, atque etiam loquitur. Iratus Senatui exiit: his intercessionibus plane incitatus est: non, mehercule, erit deprecationi locus. Quare si tibi tu, si filius unicus, si domus, si spes tuæ reliquæ tibi caræ sunt; si aliquid apud te nos, si vir optimus gener tuus valet, quorum fortunas non debes velle conturbare; sequere eam causam, in cujus victoria salus nostra est, ne aut odisse, aut relinquere cogamur, aut impiam cupiditatem contra salutem tuam habeamus. Denique illud cogita: quod offensæ fuerit, in ista cunctatione te subuisse. Nunc te contra victorem facere, quem dubius rebus lædere noluit: & ad eos fugatos accedere, quos resistentes sequi nolueris, summæ stultitiæ est. Vide, ne, dum pudet te parum optimatem esse, parum diligenter, quid optimum sit, eligas. Quod si totum tibi persuadere non possum; saltem, dum quid de Hispaniis agamus scitur, expecta; quas tibi nuntio adventu Cæsaris fore nostras. Quam isti spem habeant, amissis Hispaniis, nescio. Quod porro tuum consilium sit ad desperatos accedere, non mediis fidius reperio. Hoc, quod tu, non dicendo, mihi significasti, Cæsar audierat: ac, simul atque, Ave, mihi dixit, statim quid de te audisset, exposuit. Negavi me scire: sed tamen ab eo petii, ut ad te literas mitteret, quibus maxime ad remanendum commoveri posses. Me secum in Hispaniam ducit. Nam, nisi ita faceret, ego prius quam ad urbem accederem, ubicunque esses, ad te percurrissem, & hoc a te præsens contendissem, atque omni vi te retinuissem. Etiam atque etiam, Cicero, cogita, ne te tuosque omnes funditus evertas: ne te sciens prudensque eo demittas, unde exitum vides nullum esse. Quod si te aut voces optimatum commovent, aut nonnullorum hominum insolentiam & jactationem ferre non potes, eligas censeo aliquod oppidum vacuum a bello, dum hæc decernuntur, quæ jam erunt confecta. Id si feceris, & ego te sapienter fecisse judicabo, & Cæsarem non offendes.

CICERO ATTICO SAL.

X. **M**E cæcum, qui hæc ante non viderim! Misi ad te epistolam Antonii. Ei cum ego sapissime scripsissem, nihil me contra Cæsaris rationes cogitare; meminisse me generi mei, meminisse amicitia; potuisse, si aliter sentirem, esse cum Pompejo; me autem, quia cum liſtoribus inuitus curfarem, abesse velle, nec idipſum certum etiam nunc habere; vide quam ad hæc *ἄριστος*:

Tuum consilium quam verum est? Nam qui se medium esse vult, in patria manet: qui proficiscitur, aliquid de altera utra parte iudicare videtur. Sed ego is non sum, qui statuere debeam, iure quis proficiscatur, nec-ne. Partes mihi Cæsar, has imposuit, ne quem omnino discedere ex Italia paterer. Quare parvi refert me probare cogitationem tuam, si nihil tamen tibi remittere possum. Ad Cæsarem mittas censeo, & ab eo hoc petas. Non dubito quin impetraturus sis, cum præsertim te amicitia nostra rationem habiturum esse pollicearis.

Habes *ἄριστος* *ἄριστος*. Omnino excipiam hominem. Erat autem v. Non venturus vesperi, id est, hodie. Gras igitur ad me fortasse veniet. Tentabo, ³ ac dicam, me nihil properare; missarum ad Cæsarem: clam ibo; cum paucissimis alicubi occultabor; caute hinc istis invitissimis evolabo, atque utinam ⁴ ad Curionem, ⁵ *σὺν θεῷ*. ⁶ *Τοῖς λέγω*. Magnus dolor ⁷ accessit. Efficietur aliquid dignum nobis. ⁸ *Δυσχελε* tua

¹ *ἄριστος*] Id est, vinolente, petulanter, contumeliosus. Lambinus. Sed *ἄριστος* se gebat Victorius: quod Mongalto non displicet.

² *ἄριστος* *ἄριστος*] Breuem epistolam, quales oculis, gravibusque de rebus Lacedæmonii ad imperatores suos, in loro scriptas, unde *ἄριστος* dicta, mittebant: vide Gellium lib. XVII. c. 9. & Suidam: Manutius.

³ *Ac dicam*] Vulgata *audeam*. Deinde pro *clam ibo*, eadem *clamabo*. Ac denique pro *caute*, habet *carris*. Ubi nullus poterat elici sensus e vulgata, peto hanc veniam, ut mihi liceat e conjecturis vel Manutii,

vel Grævi, contextum semel refringere. Quod si cui temeraria videtur hæc ratio, videtur & mihi. Quid tamen facias, ubi tenetis plus quam Cimmerica? *Olivæ*.

⁴ *Ad Curionem*] In Siciliam. Is enim Curionem admodum diligebat. Manutius.

⁵ *σὺν θεῷ*] Favente Deo. Hoc non separatim lego, sed cum superioribus conjungo, & a sequentibus disjungo. Sic enim se evoluturum confirmat, si modo adjuvet Deus. *Idem*.

⁶ *Τοῖς λέγω*.] *Est pro* *ἑδ*, Dorice. *Τίς*, inquit, *dico*: evolabo hinc. *Idem*.

⁷ *Accessit*] Ex literis Antonii. *Idem*.

⁸ *Δυσχελε*] Urinæ difficultas.

tua mihi valde molesta. Medere, amabo, dum est *ἄριστος*. De ⁹ Massiliensibus grata tuæ mihi literæ. Quælo ut sciam quidquid audieris. Siciliam cuperem, si possem palam; quod a Curione ¹⁰ effeceram. Hic ego Servium expecto. Rogor enim ab ejus uxore & filio: & puto opus esse. ¹¹ Hic tamen Cytheridem secum lectica aperta portat, altera uxorem: septem præterea conjunctæ lecticæ amicorum sunt, an amicum? Vide quam turpi leto pereamus: & dubita, si potes, quin ille, seu victus, seu victor redierit, eadem facturus sit. Ego vero vel lintriculo, si navis non erit, eripiam me ex istorum parricidio. Sed plura scribam, cum illum convenero. Juvenem nostrum non possum non amare: sed ab eo nos non amari plane intelligo. Nihil ego vidi tam ¹² *ἀνθρώπων*, tam averſum a suis, tam nescio quid cogitans. Vim incredibilem molestiarum! Sed erit curæ, & est, ut regatur. Mirum est enim ingenium. ¹³ *Ἦγες ἐπιμελήτεσθαι*.

⁹ *ἄριστος*.] Principium.

¹⁰ *Massiliensibus*] Ausis Cæsari portas claudere. *Cæs.* lib. I. de bel. civ. *Corr.*

¹¹ *Effeceram*] Obtinueram. *Supra*, epistola 4. *Manutius*.

¹² *Hic*] M. Antonius. *Cytheridem*, mi-

mam, de qua Philipp. II. cap. 24.

¹³ *Ἀνθρώπων*] *Alienum a vestis morum conformatione*.

¹⁴ *Ἦγες ἐπιμελήτεσθαι*] *Moribus adhibenda diligentia*. Hæc de Q. filio.

CICERO ATTICO SAL.

XI. **O**BSIGNATA jam epistola superiore, non placuit ei dari, cui constitueram, quod erat alienus: itaque eo die data non est. Interim venit Philotimus, & mihi a te literas reddidit: quibus quæ de fratre meo scribis, sunt ea quidem parum firma, sed habent nihil ¹ *ἄριστος*, nihil fallax, nihil non flexibile ad bonitatem, nihil quod non quo velis uno sermone possis perducere. Ne multa; omnes suos, etiam quibus irascitur crebrius, tamen caros habet, me quidem se ipſo cariorem. Quod de puero ² aliter ad te scripsit, & ad ma-

¹ *ἄριστος*] Subdolum.

² *Aliter*] Patrus es; mater est: aliter scribitur ad patrum, aliter ad matrem.

Hæc pulchre interpretatus est Mongaltus: non ster.

matrem de filio, non reprehendo. ³ De itinere, & de forere quæ scribis, molesta sunt, eoque magis, quod ea tempora nostra sunt, ut ego his mederi non possim: nam certe mederer: sed quibus in malis, & qua in desperatione rerum sumus, vides. Illa de ratione nummaria non sunt ejusmodi (sæpe enim audio ex ipso) ut non cupiat tibi ⁴ præstare, & in eo laborat. Sed si mihi Q. Axius in hac mea fuga H-S XIII. non reddit, quæ dedi ejus filio mutua, & utitur exculatione temporis; si Lepta; si cæteri; soleo mirari, de nescio ⁵ quis H-S xx. cum audio ex illo se urgeri. Vides enim profecto angustias. Curari tamen ea tibi utique jubet. An existimas illum in isto genere lentulum, aut restrictum? nemo est minus. De fratre satis. De ejus filio, indulgit illi quidem suus pater semper; sed non facit indulgentia mendacem, aut avarum, aut non amantem suorum; feroce[m] fortasse, atque arrogantem, & infestum facit. Itaque habet hæc quoque, quæ nascuntur ex indulgentia: sed ea sunt tolerabilia: (quid enim dicam, hac juventute?) ea vero, quæ mihi quidem, qui illum amo, sunt his ipsis malis, in quibus sumus, miserrima, non sunt ab obsequio nostro, non; suas radices habent: quas tamen evellerem profecto, si liceret. Sed ea tempora sunt, ut omnia mihi sint patienda. Ego meum facile teneo. Nihil est enim eo tractabilius: cujus quidem misericordia languidiora adhuc consilia cepi: & quo ille me fortio-rem vult esse, eo magis timeo ne in eum existam crudelior. Sed Antonius venit heri vesperi. Jam fortasse ad me veniet; aut ne id quidem, quoniam scripsit quid fieri veller. Sed scies continuo quid actum sit. Nos jam nihil nisi occulte. De pueris quid agam? parvone navigio committam? Quid mihi animi in navigando censes fore? Recordor enim, æstare cum illo Rhodiorum ⁶ ἀφάρτια navigans, quam fuerim sollicitus. Quid, duro tempore anni, ⁷ actuariolo fore cen-

³ De itinere, & de forere] De itinere Quinti filii, & de forere tua a viro suo, fratre meo, dissentiente. Neque sane unquam inter eos convenit. Manur.

⁴ Præstare] Satisfacere, solvere.

⁵ Quis] Hic, & paulo post, pro quibus, ut Enclid. i. 99. Quis ante ora patrum.

⁶ Ἀφάρτια] Vide lib. V. & II. 12.

⁷ Ἀκτουριολο] Actuaris erant naves minores.

ses? Rem undique miseram! Trebatius erat mecum, vir plane & civis bonus. Quæ ille monstra, dii immortales! Etiamne Balbus in Senatum venire cogitet? Sed ei ipsi cras ad te literas dabo. Vectenum mihi amicum, ut scribis, ita puto esse: cum eo, quod ⁸ ἀποθύμιος ad me scripserat de nummis curandis, ⁹ Συμμάχου eram jocus. Id tu, si ille aliter acceperit ac debuit, lenies. *Monetali* autem ¹⁰ adscripti, quod ille ad me, *Proconsuli*. Sed quoniam est homo, & nos diligit, ipse quoque a nobis diligatur. Vale.

res oblonge, quæ remis impellebantur, & funibus trahantur, nonnunquam & velis propellebantur. Vide Scheffer. de Milit. nav. val. II. cap. 2. Grav. ⁸ Ἀποθύμιος] Acerbe, aspere, ductum a medicis, qui secant & urunt, & ἀποθύμιος dicuntur. Ernestus. ⁹ Συμμάχου] Stomachosius. ¹⁰ Adscripti] Titulum hunc appinxi ejus nomini, *Monetali*, non III. Viro A. A. A. F. F. quod ille ad me *Ciceroni Procos.* non *Ciceroni Imp.* J. F. Gron.

CICERO ATTICO SAL.

XII. QUIDNAM mihi futurum est? aut quis me non fo- lum infelicio[r], sed jam etiam turpior? Nominatim de me sibi imperatum dicit Antonius; nec me tamen ipse adhuc viderat, sed hoc Trebatio narravit. Quid agam nunc, cui nihil procedit, caduntque ea, quæ diligentissime sunt cogitata, terribime? Ego enim Curionem nactus, omnia me consecutum putavi. Is de me ¹ ad Hortensium scripserat. ² Reginus erat totus noster. ³ Huic nihil suspicabamur cum hoc mari negotii fore. Quo me nunc vertam? Undique custodior. Sed satis lacrymis. ⁴ Παρὰ πλοίων igitur, & occulte in aliquam onerariam corrependum. Non committendum, ut etiam ⁵ compacto prohibiti videamur. Sicilia petenda: quam si erimus nacti, majora quædam consequemur. Sit modo recte in Hispaniis: quanquam de ipsa Sicilia utinam sit verum: sed adhuc nihil secundi. Concurfus Siculorum ad Catonem dicatur

¹ Ad Hortensium] Q. filium infero mari a Casare præfectum. Corrad.

² Reginus] L. Minutius Basilius, qui etiam præerat infero mari.

³ Huic] M. Antonio.

⁴ Παρὰ πλοίων] Præter tempus, nondum aperto mari navigandum.

⁵ Compacto] Convento, pactione. Sic Plaut. compacta rem agunt. Corrad.

citur factus; orasse, ut resisteret; omnia pollicitos: commotum illum, delectum habere coepisse. Non credo, ut est ⁶ Luculentus auctor. Poruisse certe tenere illam provinciam scio. Ab Hispanis autem jam audietur. Hic nos C. Marcellum habemus eadem de re cogitantem, aut bene simulantem: quam ipsam non videram, sed ex familiarissimo ejus audiebam. Tu, quæso, si quid habebis novi. Ego, si quid moliri erimus, ad te statim scribam. Quintum filium severius ⁷ adhibebo. Utinam proficere possim: tu tamen eas epistolas, quibus asperius de eo scripsi aliquando, concerpito, ne quando quid emanet: ego item tuas. Servium expecto, nec ab eo quidquam ⁸ ἰγίης. Scies quidquid erit. Sine dubio errasse nos confitendum est. At semel? at una in re? immo omnia, quo diligentius cogitata, eo facta sunt imprudentius.

⁹ Ἀλλὰ τὰ μὴ προτιύχθαι ἐπιστολῶν, ἀχρόνιστοι περ: in reliquis modo ne ruamus. Jubes enim de professione mea providere. Quid provideam? ita patent omnia, quæ accidere possunt, ut ea si vitem, ¹⁰ sedendum sit cum dedecore & dolore; si negligam, periculum est ne in manus incidam perditorum. Sed vide, quantis in miseris sumus. Oportandum interdum videtur, ut aliquam accipiamus ab ¹¹ istis quamvis acerbam injuriam, ut tyranno in odio fuisse videamur. Quod si nobis cursus, quem speraram, pateret, effecissem aliquid profecto, ut tu opas & hortaris, dignum nostra mora. Sed mirificæ sunt custodiæ: & quidem ille ipse Curio suspectus. Quare vi, aut clam agendum est: & si vi, forte & cum tempestate: clam autem istis; in quo si quod ¹² σφάλμα, vides quam turpe est. ¹³ Trahimur: nec fugiendum, si quid violentius. ¹⁴ De Cælio, sæpe mecum ¹⁵ agito; nec, si quid habuero

⁶ Luculentus auctor] Is, qui hæc dixit. *Εὐφράδης, Μαννίσιος.*
⁷ Adhibebo] Mannius exponit, severo vultu eum accipiam, sed quia adhibere pro accipere dixit? Mendosum esse locum existimo, & sic restituendum: *severius habebō.* *Μαννίσιος.*

⁸ ἰγίης] Sani, & supple, expecto nihil.
⁹ Ἀλλὰ] Vide lib. VII. Ep. I.

¹⁰ Sedendum] Manendum in Italia. *Μαννίσιος.*
¹¹ Istis] Cæliarianis.

¹² Σφάλμα] Lapsus, error. Si nostra culpa venit, ut a Cæliarianis retineamur.
¹³ Trahimur] Honestum nos trahit ad Pompejum, nec, si quid nobis ob hanc causam accidere possit acerbius, recusandum. *Μαννίσιος.*

¹⁴ De Cælio] Consulari, qui, ut Syllæ tyrannidem impediret, olim in Italia bellum excitavit. *Κορράδος.*

¹⁵ Agito] Ut illum imiter. Talem occasionem, qualem habuit ille. *Idem.*

tale, dimittam. Hispanias spero firmas esse. ¹⁶ Massiliensium factum cum ipsum per se luculentum est, tum mihi argumentum est, recte esse in Hispaniis. Minus enim auferent, si aliter esset, & scirent: nam & ¹⁷ juncti, & diligentes sunt. Odium autem recte animadvertis significatum theatro. Legiones etiam has, quas in Italia assumpsit, alienissimas esse video. Sed tamen nihil inimicus, quam sibi ipse. Illud recte times, ne ¹⁸ ruat. Si desperarit, certe ruet. Quo magis efficiendum aliquid est, fortuna velim ¹⁹ meliore, animo Cæliano. Sed primum quidque; quod, qualescunque erit, continuo scies. Nos juveni, ut rogas, suppeditabimus, & ²⁰ Peloponnesum ipsam sustinebimus. Est enim indoles: modo aliquod hoc sit ²¹ ἦθος διδασκῆ δλωτόν: quod si adhuc nullum est, esse tamen potest: aut ²² ἀρετὴ non est διδακτόν: quod mihi perfraderi non potest.

¹⁶ Massiliensium] Quod Cæsari portas clausuram. *Supra. Μαννίσιος.*

¹⁷ Juncti] Juncti scilicet Hispaniis, hoc est, vicini. Hæc locutio cur quemquam poterit offendere mirum est, cum sit multo minus usu trita. Scirent, inquit, quia vicini sunt Hispaniis, & rerum suarum semper fatigantes, si in Hispaniis recte non esset. *Grævius.*

¹⁸ Ruat] In fortunas, vitamque civium. *Epist. 8. Μαννίσιος.*

¹⁹ Meliore] Quam fuit fortuna Cælii, qui cum Bruto, & Carinate a Pompejo fuit oppressus: si modo is est, de quo scribit Plut. in Pompejo. *Corr.*

²⁰ Peloponnesum ipsam] Qui difficilem

provinciam ceperunt, eos, ut sustineant quod susceperunt, hortamur his verbis: *Spartam natum es, hanc orna:* quod ii, quibus, ut Spartæ nascerentur, contigisset, entis vehementer deberent, ac tam nobili patria minus digni viderentur. Sed Cicero, qui regendum Quintum filium susceperat, non contentus, si Spartam diceret, Peloponnesum dixit, ut plus significaret: quoniam pars est Sparta Peloponnesi. Sustinebimus, inquit, quam susceperimus, non Spartam, sed Peloponnesum ipsam. *Μαννίσιος.*
²¹ ἦθος] Ingenium, quod disciplina subigi & domari possit.

²² Ἀρετὴ non est διδακτόν] Virtus, non est id, quod tradi doctrina possit.

CICERO ATTICO SAL.

XIII. EPISTOLA tua gratissima fuit meæ Tulliæ, & me hercule mihi. Semper secum aliquid afferunt tuæ literæ. Scribes igitur, ac si quid ad spem poteris, ne dimiseris. *Tom. VIII.* H h h

¹ Ne dimiseris] Ut hujusmodi sententiam innuat: Si igitur aliquid ad spem poteris, ne dimiseris. Nec enim in vulgata lectione, *me de miseris*, mihi satis probatur hic sensus: Scribes aliquid mihi ad

spem, quod si diligenter feceris, poteris me de miseris eripere: nec enim spes sola aliquid boni eventus satis est ad extrahendum aliquem ex miseris. Quare nisi veterem scripturam contemnis, & nova mendo-

feris. Tu ² Antonii leones pertimescas, cave. Nihil est illo homine jucundius. Attende ³ *πρὸς τὸν πολιτικὸν*. Evocavit literis e municipiis ⁴ denos: & Quatuor-viri venerunt ad villam ejus mane. Primum dormit ad horam tertiam: deinde, cum esset nuntiatum, venisse Neapolitanos & Cumanos, (his enim est Cæsar ⁵ iratus) postridie redire jussit: lavari se velle, & ⁶ *πρὸς τοὺς κοιλιοπέδας γινέσθαι*. Hodie autem in ⁷ *Ænariam* transire constituit. Exulibus reditum pollicetur. Sed hæc omittamus; de nobis aliquid agamus. Ab Axio accipi literas. De Tirone gratum. Vectenum ⁸ diligo. Vestrio ⁹ reddidi. Servius pridie Nonas Maji Minturnis mansisse dicitur, hodie in Liternino mansurus apud C. Marcellum. Cras igitur nos mature videbit, mihiq; dabit argumentum ad te epistolæ. Jam enim non reperio quid tibi scribam. Illud admiror, quod Antonius ad me ne nuntium quidem, cum præsertim me valde observarit. Videlicet aliquid atrocius de me ¹⁰ imperatum est: coram negare mihi non vult: quod ego nec rogaturus eram, nec, si impetrassem, crediturus. Nos tamen aliquid excogitabimus. Tu, quæso, si quid in Hispaniis: jam enim poterit audiri: & omnes ita expectant, ut si recte fuerit, nihil negotii futurum putent. Ego autem nec retentis his

florem putas, suspicandum est, in antecedentibus dictionibus vitium esse: quod tamen ubi sit, non perspicio. *Videtur.*

² *Antonii leones*] Antonii impense delibatur leonibus, adeo ut post Pharsalicam Cæsaris victoriam, iugo primus subderet, ad currumque & rhedam jungeret, ut referunt Plinius lib. VIII. cap. 16. Plutarchus in vita. Hoc autem Atticus putabat esse argumentum feri & crudelis animi, & ideo illum pertimescebat. Quem timorem Cicero jubet cum ponere, signis quibusdam docens Antonium nihil præter voluptariam jucundamque vitam agitare. *Poppo.*

³ *Πρὸς τοὺς κοιλιοπέδας*] Factum cive dignum reipublicam administrante. *Επιτοικός.*

⁴ *Denos*] Hoc est: totum senatum. Venenae soli consules loco senatus; quod sæpe fit sumptuum minuendorum, aliorumque incommodorum declinandorum causa, quæ si totus senatus, omnesque abessent domo magistratus, facile possent oriri. *Grævius.* Pro

Denos, Manutius legendum existimat *Decuriones*.

⁵ *Iratus*] Quod hi præter cæteros benevolentiam in Pompeium ostendissent, voris olim pro agrotantis salute factis. Epist. ult. lib. VIII. Tuscul. I. 35. *Man.*

⁶ *πρὸς τοὺς κοιλιοπέδας*] In alia *stovenda occupatum esse.*

⁷ *Ænariam*] Insulam Campaniæ littoribus obiacentem. *Plin.* III. 6.

⁸ *Diligo*] Hoc est, Vectenem se suamque mihi operam probavit. *Mongst.*

⁹ *Reddidi*] Literas a te missas. *Manutius.* Nummos. *Corradus.*

¹⁰ *Imperatum*] Miror, inquit, nullum nuntium ad me mitti ab Antonio, qui me antea colebat. Sed jam mihi subolet hujus rei causa. Nimirum illi imperatum est a Cæsare, ne me dimittat, sed vi retineat. Mihi vero facultatem discendendi petiro non vult coram negare propter amicitiam, quam semper præ se tulit. *Grævius.*

his confestam rem puto; neque amissis desperatam. Silium, & Ocellam, & cæteros credo ¹¹ retardatos. Te quoque ¹² a Curtio impediri video. Etsi, ut opinor, habes ¹³ *κέλητα δόκμων*.

¹¹ *Retardatos*] Cæsarianis custodiis, ne discedere possint ex Italia. *Manut.*

¹² *A Curtio*] Opinor, quia debitam Attico pecuniam non solveret. Cogitabat autem Curtius in Epistulam *Idem.*

¹³ *Κέλητα δόκμων*] *Veredum impigrum*, quique occyffimo cursu seseferent, quales erant equi illi publici, quorum usus olim non patebat nisi ex diplomatibus. Qua de causa cum Cicero significaret Atticum diploma obtinuisse, quo ipsi liceret cursu publi-

co ex Italia exire, scribit cum habere *κέλητα δόκμων*. Hunc enim locum de diplomate intelligendum esse declarant hæc verba ex epistola penultima hujus libri, *De diplomate admirabilis*. Bosius. Sed est in optimis libris veteribus *κέλητα δόκμων*, quod ad veram lectionem proxime accedit, *κέλητα δόκμων*, id est, ad verbum, *Bene eundem aliquod*, quo Diploma satis aperte significatur. *Poppo.*

CICERO ATTICO SAL.

XIV. **O** VITAM miseram! majusque malum, tam diu timere, quam est illud ipsum, quod timetur! Servius, ut antea scripsi, cum venisset Nonis Maji, postridie ad me venit. Ne diutius te teneam, nullius consilii exitum invenimus. Nunquam vidi hominem perturbatiorem metu: neque hercule quidquam timebat, quod non esset timendum: illum sibi iratum, hunc non amicum; horribilem utriusque victoriam, cum propter alterius crudelitatem, alterius audaciam, tum propter utriusque difficultatem pecuniarum, qua erai nullam, nisi ex privatorum bonis, posset. Atque hæc ita multis cum lacrymis loquebatur, ut ego mirarer eas tam diuturna miseria non exaruisse. Mihi quidem etiam lippitudine hæc, propter quam non iple ad te scribo, sine ulla lacryma est, sed sæpius odiosa est, propter vigilias. Quamobrem quidquam habes ad consolandum collige, & illa scribe, non ex doctrina, neque ex libris: nam id quidem domi est; sed nescio quo modo imbecillior est medicina, quam morbus: hæc potius conquire, de Hispaniis, de Massilia: quæ quidem satis bella Servius assert: qui etiam de duabus legionibus luculentos

H h h 2

¹ *Propter vigilias*] Nam sæpe tantum est mali, ut somnum diu prohibeat. Vel, quia somnum ego capere non possum, cum quies

nocturna in lippitudine maxime requiritur. *Corradus.*

tos auctores esse dicebat. Hæc igitur si habebis, & talia. Et quidem paucis diebus aliquid audiri necesse est. Sed redeo ad Servium. Distulimus omnino sermonem in posterum: sed tardus ad exeundum: multo se in suo lectulo ² malle, quidquid foret. Odiosus scrupulus de ³ filii militia Brundisina. Unum illud firmissime asseverabat, si damnati restituerentur, in exilium se iturum. Nos autem ad hæc, & id ipsum certo fore, & quæ jam fiebant, non esse leviora; multaue colligebamus. Verum ea non animum ejus augebant, sed timorem, ut jam celandus magis de nostro consilio, quam ⁴ ad idem videretur. Quare in hoc non multum est. Nos a te admoniti de Cælio cogitabimus.

² Malle] Supple, mori dicebat. *Idem.* recte: celandus fuit Servius quem ad diem videretur discendendum. *Corradus.*
³ Filii] Vide lib. IX. 18. X. 3.
⁴ Ad idem] Vocandus. Alii ad diem

CICERO ATTICO SAL.

XV. **S**ERVIUS cum esset apud me, Cephalio cum tuis literis VI Id. venit: quæ nobis magnam spem attulerunt meliorum rerum de octo ¹ cohortibus: etenim hæc quoque, quæ in his locis sunt, labare dicuntur. Eodem die Funisulanus a te attulit literas, in quibus erat confirmatus idem illud. Ei de suo negotio respondi cumulate, cum omni tua gratia. Adhuc non satisfaciebat: debet autem mihi multos nummos, nec habetur locuples. Nunc ait se daturum: cui expensum tulerit, morari: ² tabellariis, si apud te esset, cum satisfecisset, dares. Quantum sit, Eros Philotimi tibi dicet. Sed ad majora redeamus. Quod optas ³ Cælianum illud, mature scit. Itaque torqueor, utrum ventum expectem. Vexillo

opus

¹ Cohortibus] Quæ videntur defestationem a Cæsare cogitare. *Manutius.*
² Tabellariis] Concise loquitur, paucis multa complexus, ut sæpe in his epistolis. Ait se nunc solurum: sed qui sibi debeat, non solvere: scripsisse tamen ut tibi is solvar. Si solvit, & jam illa pecunia penes te est, velim ut per tabellarios ad me illam cures. *Cum satisfecisset* scilicet tibi is, cui expen-

sum tulerat argentum, & qui nunc tricabatur: si tibi numerasset pecuniam. Ad eum enim literas dederat Funisulanus, ut Attico numeraret, quod sibi debeat. Hinc subnequit *quantum sit*, quod a Funisulano debeatur, *Eros Philotimi tibi dicet.* *Græv.*
³ Cælianum illud] Tale quid, quale fecit Cælius. Ep. 12. hujus libri. *Corrad.*

opus est: convolabunt. Quod suades ut ⁴ palam; proferis asfentior: itaque me profecturum puto. Tuas tamen interim literas expecto. Servii consilio nihil expeditur. Omnes ⁵ captiones in omni sententia occurrunt. Unum C. Marcello cognovi timidiorum; quem Consulem fuisse ⁶ poeniter. ⁷ Ω' πορνης ἀγροειδης! qui etiam Antonium confirmasse dicitur, ut me impediret; quo ipse, credo, ⁸ honestius. Antonius autem VI Id. Capuam profectus est: ad me misit, & se pudore deterritum ad me non venisse, quod me sibi succensere putaret. ⁹ Ibitur igitur, & ita quidem, ut censes; nisi cujus gravioris personæ suscipiendæ spes erit ante oblata. Sed vix erit tam cito. Allienus autem Prætor putabat ¹⁰ aliquem, si ego non, ex collegis suis. Quivis licet, dummodo aliquis. De sorore laudo. De Quinto puero datur opera: spero esse meliora. De Quinto fratre scito eum non mediocriter labore ¹¹ de usura: sed adhuc nihil a L. Egnatio expressit. Axis de XII millibus ¹² pudens: sæpe enim adscriptus, ut Gallio, quantum is vellet, darem. Quod si non scripserit, possemne aliter? & quidem sæpe sum pollicitus: sed tantum voluit cito. ¹³ Me vero adjuvant his in angustiis. Sed dii istos! Verum alias. Te a quartana liberatum gaudeo, itemque Piliam. Ego, dum panes, & cætera in navem parantur, excurro in Pompejanum. Vesteno velim gratias, quod studiosus sit. Si quemquam natæus fueris, qui perferat, literas des ante quam discedam.

CI-

⁴ Palam] Ut palam vel gemmam annuli cum Gyge Lydio ad palmam convertam, & me non videndum reddam, hoc est, occulte discedam. De Gygis annulo, vide Cicer. III. de Off. 9. J. F. Gronovius. Aliter cæteri omnes interpretantur. *Palam* adverbialiter positum volunt. Præcedit enim, *Vexillo opus est*. Quis autem signum tollat, nisi *palam*?

⁵ Captiones] Ubi quid deliberatum est Servio, statim aliquid, atque adeo multa contra occurrunt. Et, *captiones*, proprie dixit, cum loqueretur de juriconsulto, nam a captivibus cavere, juriconsultorum est. *Manut.*
⁶ Poeniter] Quia scit in consulatu se in-

juriam Cæsari fecisse, ultionem timet. *Idem.*
⁷ Ω' πορνης ἀγροειδης] Abjectum, humileque animum, propter timorem paenitere summa dignitatis, qua gloriari etiam deberet. *Idem.*

⁸ Honestius] Remanere videatur, si me socium habeat. *Corrad.*

⁹ Ibitur] Ad Pompejanum. Ut censes, palam. *Nisi spes*, de pace agendi. *Manut.*

¹⁰ Aliquem] Hinc rei præfici oportere.

¹¹ De usura] Ut tibi solvar. Ep. 9. *Idem.*

¹² Pudens] Qui præter eam pecuniam summam, quam Gallio credidi, me dare jubeat eidem XII. millia H-S *Bosius.*

¹³ Me vero] Scilicet cum ironia. *Manut.*

CICERO ATTICO SAL.

XVI. **C**OMMODUM ad te dederam literas de pluribus rebus, cum ad me bene mane Dionysius fuit: cui quidem ego non modo placibilem me præbuissem, sed totum remisissim, si advenisset qua mente tu ad me scripseras. Erat enim sic in tuis literis, quas Arpini acceperam, eum venturum, facturumque, quod ego vellem. Ego volebam autem, vel cupiebam potius esse eum nobiscum. Quod quia plane, cum in Formianum venisset, præciderat, alperius ad te de eo scribere solebam. At ille perpauca locutus, hanc summam habuit orationis; ut sibi ignoscerem; se rebus suis impeditum nobiscum ire non posse. Pauca respondi; magnum accepi dolorem: intellexi fortunam ab eo nostram despectam esse. Quid quæris? fortasse miraberis: in maximis horum temporum doloribus hunc mihi scito esse. Velim ut tibi amicus sit. Hoc cum tibi opto, opto ut beatus sis. Erit enim tam diu. Consilium nostrum spero vacuum periculo fore. Nam & dissimulabimus, & ut opinor, acerrime adservabimus, navigatio modo fit, qualem opto. Cætera, quæ quidem consilio provideri poterunt, cavebuntur. Tu, dum adsumus, non modo quæ scieris, audierisve, sed etiam quæ futura providebis, scribas velim. Cato, qui Siciliam tenere nullo negotio potuit, & si tenuisset, omnes boni ad eum se contulissent, Syracusis profectus est ante diem VIII Kal. Maj. ut ad me Curio scripsit. Uinam, quod ajunt, Cotta Sardiniam teneat. Est enim rumor. O, si id fuerit, turpem Catonem! Ego, ut minuerem suspicionem profectiois, aut cogitationis meæ, profectus sum in Pompejanum a. d. IV Id. ut ibi essem, dum, quæ ad navigandum opus essent, pararentur. Cum ad villam venissem, ventum est ad me: centuriones trium cohortium, quæ Pompejis

¹ *Beatus*] Beatum hic divitem, & fortunatum significat, ut sæpe apud auctores Latinos. Ideo cum optabat Cicero ut is amicus esset Attico, simul id optabat, ut Atticus beatus esset. *Bosius.*

² *Dissimulabimus*] Leg. *dissimulavimus.*

Tacitum habuimus & occultum. Recte in sequentibus Malaspina, *adversus* habuit, ad omnia erimus intenti. Terent. Heaut. III. 3. 34. *Atqui nunc, bene, hic tibi adversandus est.* J. F. Gronov.

pejis sunt, me³ velle postridie. Hæc mecum Ninnius no-ster: velle eos mihi se & oppidum tradere. At ego tibi postridie a villa ante lucem, ut me omnino illi ne viderent. Quid enim erat in tribus cohortibus? quid, si plures, quo apparatu? Cogitavi eadem illa Cæliana quæ legi in epistola tua; quam accepi, simul in Cumanum veni, eodem die: & simul fieri poterat, ut tentaremur. Omnem igitur suspicionem sustuli. Sed cum redeo, Hortensius venerat, & ad Terentiam salutatum diverterat; sermone erat usus honorifico erga me. Tamen eum, ut puto, videbo: misit enim puerum se ad me venire. Hoc quidem melius, quam collega noster Antonius: cujus inter lictores læstica mima portatur. Tu, quoniam quartana cares, & non modo morbum removisti, sed etiam gravedinem, te vegetum nobis in Græcia siste; & literarum aliquid interea.

³ *Velle*] Supple, convenire.

⁴ *Ut tentaremur*] Ut commentum hoc esset Casarianorum, centurionibus astute mis-

sis ad tentandum animum meum. *Manutius.*

CICERO ATTICO SAL.

XVII. **P**RID. Idus Hortensius ad me venit scripta epistola. Vellem cætera ejus. Quam in me incredibilem qua quidem cogito uti. Deinde Serapion cum epistola tua: quam prius quam aperuissem, dixi ei, te ad me de eo scripsisse antea, ut feceras. Deinde, epistola læta, cumulatissime cætera: & hercule hominem probo. Nam & doctum, & probum existimo. Quin etiam navi ejus me, & ipso convectorum usurum puto. Crebro refricat lippitudo, non illa quidem perodiosa, sed tamen quæ impediatur scriptio nem meam. Valetudinem tuam jam confirmatam esse & a veteremorbo, & a novis tentationibus gaudeo. Ocellam vellem⁴ haberemus: videntur enim esse hæc paulo faciliora. Nunc qui-

¹ *Vellem cætera ejus*] Similia essent his, quæ nunc facit, cum in cæteris male audiat, ep. 4. hujus libri: vel essent firma, & non infantia, ep. seq. *Corrad.*

² *Et tentationibus*] Propensionem, propensam

voluntatem, liberalitatem.

³ *Cætera*] Ei sum polliciticus. *Man.*

⁴ *Haberemus*] Ut nobiscum posset discere. *Epist. 11. Idem.*

quidem ⁵ æquinoctium nos moratur, quod valde perturbatum erat. Id si ⁶ ἀκράδς erit, utinam idem maneat Hortensius: si quidem, ut adhuc erat, liberalius esse nihil potest. De diplomate admittaris quasi nescio cuius te flagitii insimularem. Negas enim te reperire, qui mihi id in mentem venerit. Ego autem, quia scripseras te proficisci cogitare, (etenim audieram, nemini aliter licere) eo te habere censebam, & quia pueris diploma sumpseras. Habes causam opinionis meæ: & tamen velim scire quid cogites, in primisque si quid etiam nunc novi est. XVII. Kal. Jun.

⁵ *Æquinoctium*] Quod tum incidit in Majum propter turbatam anni rationem ante factorum emendationem a Julio Cæsare institutum. Tum enim intercalandi licentia tem-

pora non conveniebant suis mensibus. Sueton. Jul. *Grævius*.

⁶ *Ακράδς*] Non perturbatum.

CICERO ATTICO SAL.

XVIII. **T**ULLIA mea peperit XIV. Kal. Jun. puerum ¹ ἐπιμυλωνιον. Quod ² ἠυτόκησεν, gaudebam. Quod quidem est natum, perimbecillum est. Me mirifice ³ tranquillitates adhuc tenuerunt, atque majore impedimento fuerunt, quam custodiae, quibus asservor. Nam illa Hortensiana omnia fuere infantia. Ita fiet homo nequissimus. A Salvio liberto depravatus est. Itaque posthac non scribam ad te quid facturus sim, sed quid fecerim. Omnes enim ⁴ Κορυκαῖοι videntur subauscultare, quæ loquor. Tu tamen si quid de Hispaniis, sive quid aliud, perge quæso scribere; nec meas literas expectaris, nisi cum, quo opto, pervenerimus, aut si quid ex cursu. Sed hoc quoque timide scribo. Ita omnia tarda adhuc & spissa. Ut male posuimus initia, sic cætera sequuntur.

⁵ For-

¹ *Ἐπιμυλωνιον*] Septimemrem.

² *ἠυτόκησεν*] Salva peperit.

³ *Tranquillitates*] Cum contra nobis ventum sit opus. *Corradus*.

⁴ *Κορυκαῖοι*] *Corycæi*. Fuerunt populi Pamphyliz, dicti a promontorio Coryco. Ad id cum appulissent piratæ, ne ab ipsis male traherentur, in cæteras stationes na-

vium portusque se mutatis vestibus contrulerunt, & quæ ibi audierant, ad piratas retulerunt, ut nomina navigantium & quorum navigare constituerent, scirent. Hinc proverbium in eos ductum, qui subauscultant, quæ dicuntur, ut ea ad alios deferant. Suidas in *κρυκαῖος*. *Ernestius*.

⁵ Formias nunc sequimur; ⁶ eadem nos fortasse furia persequentur. Ex Balbi autem sermone, quem tecum habuit, non probamus de Melita. Dubitas igitur, quin nos in hostium numero habeat? Scripsi equidem Balbo, te ad me de ⁷ benevolentia scripsisse, & de suspitione. Egi gratias. De altero ei me purga. Ecquem tu hominem infeliciorem? Non loquor plura, ne te quoque exruciem. Ipse conficior, venisse tempus, cum jam nec fortiter, nec prudenter quidquam facere possim.

⁵ *Formias*] Nunc petimus; inde primum navigaturi: quo fortasse Cæsariani custodes & Corycæi quasi furia nos persequentur. Solviffe autem Ciceronem Formiis cum in Græciam ad Pompejum proficisceretur, indicat Cælius lib. VIII. epist. ult.

Popma.

⁶ *Eadem*] Scilicet via. *Grævius*. Sed *Vid.* *Man. eadem*. *Lamb. eodem*.

⁷ *Benevolentia*] Ipsi Balbi. *Suspicionem* ad Pompejum navigaturum. *Man.*

